

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

VÅR REFERANSE
15/2972

DERES REFERANSE

DATO
25.03.2015

Råd om systemviktige finansinstitusjoner

Finanstilsynet viser til forskrift 12. mai 2014 nr. 627 om identifisering av systemviktige finansinstitusjoner (heretter "forskriften") § 3, der det fremgår at Finanstilsynet hvert år innen utgangen av første kvartal skal gi råd til Finansdepartementet om hvilke finansinstitusjoner som bør anses som systemviktige i Norge. I det følgende identifiseres systemviktige finansinstitusjoner etter forskriftskravene. Finanstilsynet har også valgt å se hen til EBAs anbefaling for å identifisere nasjonalt systemviktige finansinstitusjoner. Til slutt gis en samlet vurdering og råd for 2015.

Systemviktige finansinstitusjoner basert på hovedkriteriene i forskriften

Finansinstitusjoner som oppfyller minst ett av følgende kriterier, skal etter forskriften § 2 anses som systemviktige i Norge:

- a) finansinstitusjoner som ved utgangen av det foregående år hadde forvaltningskapital som utgjorde mer enn 10 prosent av Fastlands-Norges BNP
- b) finansinstitusjoner som ved utgangen av foregående år hadde utlån til publikum i Norge som utgjorde mer enn 5 prosent av samlede utlån til publikum i Norge

Beregning av begge kriteriene er basert på finansinstitusjonenes konsernregnskap per 31. desember 2014. Utlån i de deleide kredittforetakene som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett er lagt til i eierinstitusjonenes størrelser, fordelt etter eierandeler i foretakene per utgangen av 2014. Tallene vil derfor avvike fra det institusjonene viser i egne balanser (for eksempel i årsrapportene for 2014).

Kriterium a): Forvaltningskapital som andel av Fastlands-Norges BNP

I nevneren inngår forvaltningskapital i samtlige banker, kredittforetak og finansieringsselskaper i Norge. Siden beregningen skal gjøres på konsolidert nivå, vil dermed norske finansinstitusjoners aktivitet i utlandet inngå i forvaltningskapitalen. Tall for filialer av utenlandske finansinstitusjoner er ikke tatt med i tabellen.

Tabell 1: Forvaltningskapital i de 15 største norske finansinstitusjonene (konsern), 31.12.2014

Mrd. NOK, per 31.12.2014	Forv.kap.	% av BNP-Fastland
DNB Bank ASA	2 362,0	93,4 %
Nordea Bank Norge ASA	649,7	25,7 %
Kommunalbanken AS	441,9	17,5 %
SpareBank 1 SR-Bank ASA	225,2	8,9 %
SpareBank 1 SMN	172,1	6,8 %
Sparebanken Vest	149,4	5,9 %
SpareBank 1 Nord-Norge	120,2	4,8 %
Santander Consumer Bank AS	96,3	3,8 %
Sparebanken Sør	94,1	3,7 %
Sparebanken Hedmark	72,1	2,9 %
Bank 1 Oslo Akershus AS	56,7	2,2 %
Sparebanken Møre	56,3	2,2 %
BN Bank ASA	48,2	1,9 %
Sparebanken Sogn og Fjordane	42,6	1,7 %
Sparebanken Øst	35,0	1,4 %

Basert på kriterium a) anses DNB Bank ASA, Nordea Bank Norge ASA og Kommunalbanken AS som systemviktige finansinstitusjoner i Norge.

Kriterium b): Andel av utlån til publikum i Norge

I nevneren inngår utlån til publikum fra samtlige banker, kredittforetak og finansieringsselskaper i Norge. Siden publikumsbegrepet kun omfatter norske sektorer, er ikke dette forholdstallet påvirket av norske finansinstitusjoners eventuelle aktivitet i utlandet.

Tabell 2: Markedsandeler for utlån til publikum, 15 største norske finansinstitusjoner (konsern), per 31.12.2014

31.12.2014	Mrd. NOK	Markedsandel
DNB Bank ASA	1 075,80	28,2 %
Nordea Bank Norge ASA	448,7	11,8 %
Kommunalbanken AS	225,3	5,9 %
SpareBank 1 SR-Bank ASA	173,5	4,5 %
SpareBank 1 SMN	121,6	3,2 %
Sparebanken Vest	120,9	3,2 %
SpareBank 1 Nord-Norge	87,1	2,3 %
Sparebanken Sør	80,7	2,1 %
Sparebanken Hedmark	55,6	1,5 %
Sparebanken Møre	48,7	1,3 %
Santander Consumer Bank AS	45,2	1,2 %
Bank 1 Oslo Akershus AS	41,7	1,1 %
Sparebanken Sogn og Fjordane	37,2	1,0 %
Sparebanken Øst	29,2	0,8 %
Storebrand Bank ASA	28,2	0,7 %

Basert på kriterium b) anses DNB Bank ASA, Nordea Bank Norge ASA og Kommunalbanken AS som systemviktige finansinstitusjoner i Norge. Tall for filialer av utenlandske finansinstitusjoner er ikke tatt med i tabellen. Handelsbanken NUF har også en andel til publikum i Norge på mer enn 5

prosent av samlede utlån, men siden Handelsbanken NUF er en filial av en svensk bank (Handelsbanken AB), defineres ikke filialen som systemviktig i Norge.

Vurdering av andre kriterier

Finanstilsynet skal etter forskriften § 3 også basere sitt råd på en vurdering av blant annet institusjonens størrelse, institusjonens omfang av virksomhet i Norge og i andre land, institusjonens kompleksitet, institusjonens rolle i den finansielle infrastrukturen og hvilken grad institusjonen er sammenvevet med resten av det finansielle systemet.

EBA har offentliggjort anbefalinger for å identifisere nasjonalt systemviktige banker.¹ Anbefalingen legger opp til at identifisering av systemviktige institusjoner gjøres i to steg:

1) Mekanisk vurdering

En score beregnes for hver institusjon basert på fire kriterier som vektet likt:

Kriterier	Indikatorer	Vekt
Størrelse	Forvaltningskapital	25 %
Betydning	Verdi av innenlandske betalingstransaksjoner	8,33 %
	Innskudd fra private innskytere i EU	8,33 %
	Lån til private låntakere i EU	8,33 %
Kompleksitet	Verdi av OTC-derivater	8,33 %
	Grensekryssende forpliktelser	8,33 %
	Grensekryssende fordringer	8,33 %
Sammenkobling	Forpliktelser innen finansmarkedet	8,33 %
	Eiendeler innen finansmarkedet	8,33 %
	Utestående gjeldsinstrumenter	8,33 %

Den enkelte institusjons prosentvise andel av hver av de underliggende indikatorene multipliseres med 10 000 for å uttrykke indikatorscoren i basispunkter. Hver indikatorscore vektet, som i tabellen over, og summeres til en totalscore for institusjonen. Indikatorene er basert på data fra den felleseuropeiske regnskapsrapporteringen FINREP og resulterer i en totalscore. Der FINREP-data ikke finnes skal de nasjonale myndighetene benytte passende proxyer. Institusjoner som får totalscore på 350 eller høyere skal automatisk anses som systemviktige. Nasjonale myndigheter kan øke denne grensen til 425 eller senke den til 275 for å tilpasse grensen til nasjonale forhold.

2) Skjønnsmessige vurderinger

Nasjonale myndigheter skal vurdere om flere institusjoner enn de som automatisk ble identifisert under den mekaniske vurderingen bør anses som systemviktige. Vurderingen kan gjøres ved hjelp av enkeltscore i de obligatoriske kriteriene eller ved bruk av 49 valgfrie kvalitative og kvantitative kriterier. Begge de norske forskriftskriteriene er på listen over valgfrie indikatorer.

¹ <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/930752/EBA-GL-2014-10+%28Guidelines+on+O-SIIs+Assessment%29.pdf/964fa8c7-6f7c-431a-8c34-82d42d112d91>

Identifisering basert på EBAs metodikk

Indikatorerne i EBA-metodikken er tilnærmet sammenfallende med vurderingskriteriene listet opp i forskriften § 3. Dermed har Finanstilsynet valgt å bruke anbefalingen som grunnlag for tilleggsvurderinger for å identifisere systemviktige institusjoner. Det er imidlertid betydelige datamessige utfordringer knyttet til å benytte EBAs metodologi for utvelgelse av systemviktige institusjoner (se vedlegg).

I tabellen nedenfor vises indikatorerne for de 20 finansinstitusjonene som scorer høyest ved bruk av EBAs metodikk. Det fremgår at de to største norske bankene lå betydelig over EBAs standardgrense for systemviktige banker for situasjonen per 30. september 2014.

Kommunalbanken AS scorer også over standardgrensen med god margin, til tross for at score på delindikatoren "Betydning" er null. Tall for kredittforetakenes betydning i betalingssystemet var ikke tilgjengelig. Samtidig har foretaket hverken utlån til eller innskudd fra kunder i EU/EØS-området, som er de to andre delindikatorerne i denne indikatoren.

Enkelte av de mellomstore institusjonene scorer høyt på noen delindikatorer, men ligger betydelig under grensen for totalscore. Ved bruk av nasjonale myndigheters mulighet til å sette laveste grense (dvs. 275 basispunkter) vil to banker, Santander Consumer Bank AS og SpareBank 1 SR-Bank AS, nærme seg denne grensen. Det utslagsgivende for at Santander Consumer Bank AS scorer så høyt er trolig grensekryssende virksomhet. Denne banken står for 1,5 prosent av total forvaltningskapital i Norge, mens SpareBank 1 SR-bank til sammenligning representerer 3,5 prosent av total forvaltningskapital.

Tabell 3: Norske finansinstitusjoners score på EBAs metodikk

	Totalscore	Størrelse	Betydning	Kompleksitet	Sammenkobling
DNB Bank ASA	5234	4121	5905	6099	4812
Nordea Bank Norge ASA	1399	1165	1509	1244	1679
Kommunalbanken AS	592	709	0	159	959
Santander Consumer Bank AS	264	163	536	91	197
SpareBank 1 SR-Bank ASA	259	418	77	41	450
SpareBank 1 SMN	188	318	56	48	335
Sparebanken Vest	156	272	40	27	264
SpareBank 1 Nord-Norge	125	229	24	22	220
Sparebanken Sør	92	178	14	8	155
Sparebanken Hedmark	54	119	21	20	67
Sparebanken Møre	52	105	15	14	68
BN Bank ASA	49	70	35	5	76
Sparebanken Sogn og Fjordane	42	81	21	16	60
Storebrand Bank ASA	38	67	17	6	54
Sparebanken Øst	36	67	5	9	65
Bank 1 Oslo Akershus AS	34	66	15	6	45
KLP Banken AS	30	60	0	6	65
Sandnes Sparebank	30	54	6	1	52
Gjensidige Bank ASA	23	55	2	5	34
Helgeland Sparebank	23	50	2	4	33

Bruk av EBAs anbefaling i Norge

Anbefalingen gjaldt fra 1. januar 2015, og skal implementeres i nasjonalt regelverk seks måneder etter offentliggjøring på EBAs nettsted (offentliggjort 16. desember 2014). Systemviktige institusjoner identifisert i 2015 skal, sammen med tilhørende score, offentliggjøres senest 1. januar 2016. Finanstilsynet legger til grunn at anbefalingene fra EBA kan benyttes som supplerende vurderinger til forskriftskravene. Overfor EBA har Finanstilsynet derfor rapportert "partial compliance" med EBA-anbefalingene.

Samlet vurdering og råd

Basert på kriteriene i forskrift om identifisering av systemviktige banker og tilleggsvurderinger basert på EBAs anbefaling om identifisering av systemviktige banker, anser Finanstilsynet at de samme institusjonene som ble utpekt som systemviktige finansinstitusjoner i mai 2014 fortsatt anses som systemviktige: DNB Bank ASA, Nordea Bank Norge ASA og Kommunalbanken AS. Når det gjelder DNB påpekes det at selv om vurderingen av systemviktighet er gjort på grunnlag av DNB Bank ASA, skal bufferkravet også oppfylles av DNB ASA.

For Finanstilsynet

Morten Baltzersen
Finanstilsynsdirektør

Erik Lind Iversen
fungerende direktør for bank- og
forsikringstilsyn

Vedlegg:

Merknader til datakilder ved bruk av EBAs metodikk

Vedlegg: Merknader til datakilder ved bruk av EBAs metodikk

EBA har laget et sett med indikatorer som nær utelukkende baserer seg på den felleseuropeiske CRD IV / FINREP-rapporteringen. Kun (om lag) 25 norske banker er omfattet av denne rapporteringen. Kun to av disse er pålagt rapportering av FINREP-delen for landspesifikk eksponering, som benyttes i EBAs metodikk. For å kunne illustrere effekten av EBA-metodikken har Finanstilsynet derfor måttet benytte ulike kilder:

- FINREP – for de 25 bankene som er omfattet av denne
- ORBOF – for øvrige banker, samt for alle banker for de landspesifikke indikatorene
- Betalingsstatistikk, levert av Norges Bank – for samtlige banker

Det har også vært nødvendig å benytte data for ulike perioder for ulike indikatorer, på grunn av at rapporteringsfristene er forskjellige for de ulike rapporteringene. For hver enkelt indikator er det likevel benyttet data for samme tidspunkt for alle banker, så hver banks relative andel av markedet (som er nøkkeltallet som benyttes i metodikken) er tidskonsistent innenfor den enkelte indikator. For de fleste indikatorene er det benyttet tall for 30. september 2014, både fra ORBOF og fra FINREP, som er de sist tilgjengelige. For indikatorene 3 og 4, som benytter innskudd fra / utlån til kunder i EU/EØS, er det benyttet tall for 31. desember 2013 fra ORBOF. Landspesifikk informasjon rapporteres kun årlig, med rapporteringsfrist 31. mars. Betalingsstatistikken levert av Norges Bank gjelder for året 2014. I tillegg fører konsolideringsprinsippet i CRD IV til at det også at det er ulik konsolideringspraksis mellom FINREP-banker og øvrige banker.

